

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Mårten Berglind
Marten.Berglind@o.lst.se
0501-605000

Beslut
2006-01-26

Diarienummer
511-21303-2005

Sida
1(9)

Beslut om bildande av naturreservatet Folkeberg i Gullspångs kommun

Innehåll

Länsstyrelsens beslut
Syftet med naturreservatet
Föreskrifter för naturreservatet
Uppgifter om naturreservatet
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Ärendets handläggning
Upplysningar
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan med bilagor
Bilaga 4. Hur man överklagar
Bilaga 5. Sändlista

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808, MB) att det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 förklaras som naturreservat. Naturreservatets gränser utmärks i fält.

Namnet skall vara **Naturreservatet Folkeberg**.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd fastställer Länsstyrelsen skötselplanen i bilaga 3.

Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 § naturvårdslagen, 1992-04-10, dnr 231-7637-91, upphävs när föreliggande beslut vunnit laga kraft.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- ?? bevara ett område av naturskogskaraktär och de arter som är beroende av gammal barrskog och orörda naturförhållanden
- ?? öka arealen habitat för de arter som är beroende av biologiskt gammal och orörd skog med urskogsartade kvalitéer och egenskaper
- ?? för framtiden bevara ett för allmänheten populärt utflyktsmål och gynna det rörliga friluftslivet
- ?? bevara de inom området förekommande naturtyperna och/eller arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynn- samt tillstånd

Syftet skall tryggas genom att:

- ?? större delen av området lämnas till fri utveckling
- ?? yngre bestånd utvecklas och får bli biologiskt gamla
- ?? det endast bedrivs naturvårdsinriktad skogsskötsel i området
- ?? alla skötselåtgärder utförs på sådant sätt att hotade och sällsynta arter gynnas
- ?? leder, P-platser och skyltar anläggs och/eller underhålls

Föreskrifter för naturreservatet

För att uppnå syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 3 och 21 §§ förordningen om områdesskydd enligt MB, att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan, bilaga 3.

A. *Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden*

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. avverka skog, gallra, röja eller vidta annan skogsvårdande åtgärd eller i övrigt skada vegetationen
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfällan
3. anordna upplag
4. utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva eller bedriva täkt av något slag
5. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnäringsämnen
6. inplantera djur- och växtarter
7. skyddsdikey, rensa dikey, kulvertera dikey, dämman eller utföra annan åtgärd som påverkar området hydrologiska förhållanden
8. uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning
9. anlägga väg eller stig
10. dra fram mark- eller luftledning
11. uppföra mast, torn, vindkraftverk, antenn eller liknande anläggning

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

12. uppföra älgorn, gömsle eller liknande konstruktion för jakt

Störande slyvegetation och låga grenar som hindrar framkomligheten för jordbruksmaskiner får röjas bort i de avsnitt där reservatsgränsen återfinns i direkt anslutning till åkermark. Till slyvegetation räknas här stammar finare än 4 cm i brösthöjdsdiameter som vid aktuell tidpunkt, eller i en snar framtid kan komma att försvåra framkomligheten för jordbruksmaskiner på åkermarken. Rönningar motiverad av ovan angivna skäl får företas maximalt 2 m in i reservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång samt 3 § förordningen om områdesskydd gällande förvaltning av reservatet

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet.

- 1 Utmärkning av naturreservatet.
- 2 Anläggande av parkeringsplats, vandringsleder och rastplatser samt uppsättande av informationstavlor.
- 3 Vid skötsel, uppföljning och tillsyn har förvaltaren rätt att utnyttja vägar på fastigheten Gudhammar 1:9 enligt servitut.
- 4 Utföra följande skötselåtgärder i naturvårdssyfte enligt fastställd skötselplan:
  - avverkning
  - gallring
  - ringbarkning och tillskapande av död ved
  - föryngringsfrämjande åtgärder
  - uppföra och underhålla friluftsanordningar
- 5 Uppföljning av kvalitetsmål enligt fastställd skötselplan.

Alla virkessortiment inklusive grenar och toppar(GROT), som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter:

1. Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
2. Naturreservatet utmärks genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
3. Förvaltningen bedrivs enligt skötselplan som fastställs av Länsstyrelsen, bilaga 3. Skötselplanen skall ligga till grund för naturreservatets skötsel och skall vid uppkommande behov revideras.
4. Åtgärder som anges i skötselplanen som hör till detta beslut, får utföras av förvaltaren eller av den som förvaltaren utser, utan hinder av föreskrifterna.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon
2. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning
3. göra upp eld
4. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
5. skada eller ta bort dött träd eller vindfälle
6. fälla träd och buskar, bryta kvistar eller på annat sätt skada vegetationen
7. plocka eller samla in kärlväxter, mossor, lavar, svampar och ryggradslösa djur. Bär och matsvamp är undantagna förbudet
8. upplåta mark för tävlingar, lägerverksamhet eller annan verksamhet som kan medföra markslitage eller föroreningar
9. rida utanför den gamla traktorvägen

Föreskrift 1 gäller inte fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt vid skötsel/förvaltning av fastigheten eller vid jakt. Föreskrift 2 gäller ej jakträttsinnehavaren då jakt pågår.

D. Annan lagstiftning som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet skall uppnås.

För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd enligt 7 kap 28 a § MB. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om villkoren i 7 kap 28 b § MB är uppfyllda, eller om regeringen har gett tillåtelse och villkoren i 7 kap 29 § MB är uppfyllda.

Verksamheter vilka kräver dispens eller tillstånd från någon av föreskrifterna i detta beslut förutsätter ofta prövning enligt andra lagrum i miljöbalken

för att kunna utföras. Exempel på sådan prövning kan vara tillstånd eller anmälan för miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken eller tillstånd till markavvattnings eller annan vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken. Även tillstånd enligt annan lagstiftning kan vara aktuell, t.ex. bygglov enligt Plan- och bygglagen eller tillstånd enligt Väglagen. Terrängkörningslagen innehåller vissa förbud mot körning i terräng.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Folkeberg
Kommun:	Gullspåns kommun
Län:	Västra Götaland
Natura 2000-beteckning:	SE0540208
Lägesbeskrivning:	2 km norr om Hova samhälle
Socken/församling:	Hova
Terrängkarta:	9E NV
Ekonomisk karta:	9E 5b, 9E 6b
Naturgeografisk region:	Skogslandskapet i Tiveden – Tylöskogen – Kolmården
Fastigheter och ägare:	Gudhammar 1:9 nr 3, Leif & Ninni Palmdahl
Areal:	16 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen Västra Götaland

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Naturvärdena i området är framförallt knutna till de gamla naturskogsartade bestånden. Dessa har under lång tid varit undantagna från avverkningar och andra skogsvårdsåtgärder. Här finns bland annat 170 årig barrblandskog med inslag av ännu äldre träd.

I området finns en rad inslag och strukturer som är speciellt värdefulla för rödlistade djur och växter och rent allmänt för biotopernas värde. Den typiska skogsstruktur som utmärker naturskog, med ett flerskiktat, olikåldrigt trädskikt med inslag av flera olika trädslag, är mycket välutvecklad i delar av området. Här finns också en rad nyckelelement som grova gamla träd, grova lågor och torrakor, lodytor och hållmarkspartier. Just de grova gamla träden, som ibland är upp emot 80-90 cm i brösthöjdsdiameter, och de extremt grova lågorna och torrakorna är det som framförallt bidrar till områdets mycket speciella karaktär.

Inom reservatsområdet finns flera fasta fornlämningar. Dessa utgörs av två domarringar och ett röse samt ett område med fossil åkermark.

Friluftsliv

Naturreservatet Folkeberg är ett relativt välbesökt utflyktsmål. Framförallt nyttjas naturreservatet av kommuninnevånarna och de närboende. Reservatet är utmärkt för naturstudier och även intressant ur kulturhistorisk synvinkel.

kel. Inom reservatet finns ett flertal naturstigar samt en äldre väg som fortfarande är lättframkomlig.

Markanvändning

På kartor från mitten av 1700-talet inkluderas större delen av reservatsområdet i skogen "Wärpemon". Undantaget är de västra delarna som här omnämns som "Folkebergs betesmarker". På häradskartan från slutet av 1800 – talet är betesmarkerna inte utmärkta, här är hela reservatsområdet utmärkt som barrskog. På den ekonomiska kartan från slutet av 1950 – talet kan man tydligt se att större delen av området är barrskogsbevuxet (bygger på flygfoto). De centrala delarna är utmärkta som "Fridlyst botaniskt naturminne". I de västra delarna, nedanför branten, och i de södra delarna är trädsiktet glesare. Någon gång under 60-talet planterades de västra delarna igen med gran.

Under de senaste årtiondena har det bedrivits ett förhållandevis försiktigt skogsbruk i större delen av området. Dock har granplanteringarna i väster och de talldominerade bestånden i norr gallrats. Ett mindre område i nordväst slutavverkades för cirka 20 år sedan.

I mitten av 90-talet klassade Skogsvårdsstyrelsen delar av området norr om det gamla domänreservatet som Nyckelbiotop och andra delar söderut som Objekt med naturvärde. Efter detta har inga åtgärder vidtagits i dessa områden.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen, kommunal översiktsplan, m.m.

Området omfattas inte av några riksintressen eller planbestämmelser.

Befintliga områdesskydd

1992 ersattes det gamla domänreservatet med ett statligt naturreservat. Detta innebär att ett 2,7 ha stort område fick ett formellt skydd. Det 2,7 ha stora området är av regeringen föreslaget att ingå i Europeiska unionens nätverk av skyddade områden, Natura 2000.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Områdets historik med den långa barrskogskontinuiteten och de i dag rådande förutsättningarna med det extremt höga virkesförrådet, de grova träden och den stora mängden grov död ved erbjuder en livsmiljö, för växter och djur, som det i dag endast finns mindre spillror bevarade av. Samtidigt representerar de centrala delarna av området ett successionsstadium och en mognad som "produktionsskogar" aldrig uppnår. Riktigt gamla barrskogar på goda marker är i dag extremt sällsynta i södra Sverige.

Genom sin orördhet är området inte bara av stort naturvetenskapligt och allmänekologiskt värde utan fungerar också som en symbol för den gamla orörda skogen som aldrig utsatts för några omfattande skogliga åtgärder.

Delar av området är mycket sevärda och utgör ett utmärkt utflyktsmål för såväl långväga resenärer som för närboende.

Miljömål

Naturrestatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet långsiktigt skydd av skogsmark enligt Levande skogar delmål 12.1.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturrestatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturrestat. Föreskrifterna är anpassade till naturrestatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § MB finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturrestatbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Ärendets handläggning

I december 2004 mottog Skogsvårdsstyrelsen en avverkningsanmälan på skogsbeståndet norr om det gamla reservatet/Natura 2000-området. Skogsvårdsstyrelsen bedömde att åtgärden eventuellt kunde påverka Natura 2000-området negativt på ett betydande sätt och kontaktade Länsstyrelsen. Representeranter från Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen gjorde ett gemensamt fältbesök. Den samlade bedömningen var att åtgärden skulle komma att påverka området negativt. Det konstaterades också att det skyddade områdets storlek (2,7 ha) var otillräckligt. Då områden med höga naturvärden fanns både nordväst, väster och söder om reservatet beslutades det att en översyn av reservatsgränserna skulle inledas. Efter kontakter med markägarna genomfördes bland annat ett gemensamt fältbesök. Markägarna har under hela processens gång varit positiva till planerna på att utöka naturrestatet och aktivt bidragit till att underlätta processen.

Det berörda området har lösts in genom att fastighetsägarna blivit ersatta för det intrång reservatsföreskrifterna innebär på brukanderätten av området, intrångsersättning.

Leif och Ninni Palmdahl har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Gullspångs kommun, Skogsvårdsstyrelsen och Sveriges geologiska undersökningar. Naturvårdsverket har inte fått förslaget på remiss i enlighet med verkets skrivelse den 30 januari 2002, dnr 312-1065-02 No.

LRF Skaraborg, Skaraborgs naturskyddsförening, SNF i Gullspång, SNF Skaraborg, Friluftsförbundet, Hova Hembygdsförening, Västergötlands ornitologiska förening, Västgötabergens Svampklubb och Gullspångs turistbyrå och vandrarhem har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Yttrande har inkommit från Skogsstyrelsen – Mariestads distrikt (tidigare Skogsvårdsstyrelsen), Gullspångs Naturskyddsförening och Gullspångs kommun – Miljö- och byggförvaltningen. Samtliga remissinstanser tillstyrker reservatsbildningen och har inget att erinra mot förslaget.

Mindre förändringar av redaktionell karaktär har gjorts av texten sedan remissomgången.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § MB medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat

Insektsangrepp m.m.

Eftersom området i stort skall lämnas till fri utveckling skall vindfällan och stormskadad skog lämnas. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Mariestads-Tidningen och Skaraborgsbygden. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet), se bilaga 4.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Naturvårds-
handläggare Mårten Berglind har varit föredragande. I handläggningen har
också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg och sakansvarig Tord
Wennerblom, antikvarie Solveig McKenzie, länsarkitekt Mehdi Vaziri och
länsjurist Göran Fjellman.

Göran Bengtsson

Mårten Berglind